

Konkurences padome

PRETENDENTU IZSLĒGŠANA PAR IESPĒJAMU KONKURENCES PĀRKĀPUMU

Anna Barone-Liepiņa
Konkurences padomes
Aizliegtu vienošanās departaments

KAS KARTELĪ TIK SLIKTS?

Publisko iepirkumu VIRSMĒRĶIS:

// Patiesas konkurences rezultātā iegūt **vislabākās kvalitātes precī** vai pakalpojumu **par viszemāko iespējamo cenu**.

Kartelizēta iepirkuma gadījumā darbojas prezumcija, kas nosaka, ka pārkāpums ir **radījis kaitējumu** un tā rezultātā **cena paaugstināta par 10%**

Pasūtītājam ir galvenā loma patiesas konkurences veicināšanā un sargāšanā savos iepirkumos.

VIENOŠANĀS KONKURENCES TIESĪBU IZPRATNĒ

KL 1.p 11

vienošanās – divu vai vairāku tirgus dalībnieku **līgums vai saskaņota darbība**, kurā tirgus dalībnieki piedalās, kā arī lēmums, ko pieņēmusi reģistrēta vai neregistrēta tirgus dalībnieku apvienība (asociācija, savienība u.tml.) vai tās amatpersona

VIENOŠANOS FORMĀTI

piemēram, ietvertas līgumā, kopsapulces lēmumā, e-pasta sarakstē

RAKSTĪTAS

NERAKSTĪTAS

veicot saskaņotas darbības - **neformāla sadarbība**.
Piemēram, konstatējot vienas puses vienpusēju rīcību, kas saņēmusi otras puses piekrišanu

AIZLIEGTAS VIENOŠANĀS

Aizliegtas
vienošanās iedala
2 veidos:

**Horizontālas
aizliegtās vienošanās**

noslēgtas starp
konkurentiem

**Vertikālas aizliegtās
vienošanās**

noslēgtas starp tirgus
dalībniekiem, kas
darbojas dažādos tirgus
līmeņos

KAS IR AIZLIEGTS?

Normatīvais regulējums - KL 11.pants / LESD 101.pants

// Ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru **mērķis vai sekas** ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par...

Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ir uzskaitīti aizliegtu vienošanos veidi. **Taču ir būtiski atcerēties, ka minētie veidi ir tikai piemēri**

LR Augstākās tiesas Senāta 20.06.2014. Spriedums lietā Nr.SKA-333/2014.

Galvenais princips:

jebkuram tirgus dalībniekam sava komercdarbība, plāni un rīcība tirgū ir jāveido patstāvīgi un neatkarīgi

PAR KO NEDRĪKST VIENOTIES?

Cenas

cenas veidošanas noteikumi

Tirgus sadale

teritorija, klienti

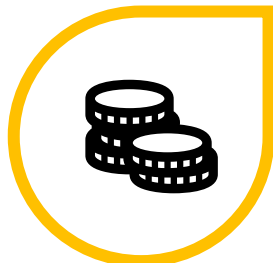
Ražošana

apjomi, realizācija

Iepirkumi

pedalīšanās, nepedalīšanās,
iepirkuma noteikumi

Naudas sods

≤10% no apgrozījuma
(horizontāla aizliegta vienošanās)
≤5% no apgrozījuma (vertikāla
aizliegta vienošanās)

Liegums pedalīties iepirkumos

3 gadi

**Iecietības
programma**

RISKI, KAS NORĀDA UZ PAAUGSTINĀTU PĀRKĀPUMU IESPĒJAMĪBU

Cieša sadarbība ar konkurentiem

Darbinieks ir darba tiesiskajās attiecībās paralēli ar diviem tirgus dalībniekiem

Darbinieks nodibina darba tiesiskās attiecības ar konkurentu

RISKI, KAS NORĀDA UZ PAAUGSTINĀTU PĀRKĀPUMU IESPĒJAMĪBU

Trešās personas, piemēram, apakšuzņēmējs, ārpalpojumu sniedzēji gatavo dokumentus publiskajam iepirkumam

Cilvēciskais faktors – **paziņas un draugi, ģimenes locekļi, kuri strādā konkurējošos uzņēmumos**

Tirgus dalībnieki (**konkurenti**) izmanto kopīgās telpās

Izslēgšanas iemesli, kas saistīti ar konkurences tiesību pārkāpumiem

VECAIS

➤ 42.panta otrās daļas 5.punkts

Neapstrīdams un nepārsūdzams lēmums

JAUNAIS

➤ 42.panta otrās daļas 7.punkts

42.panta septītās daļas 1.punkts

KP tīmekļvietnē jākonstatē
lēmums

42.panta septītās daļas 2.punkts

Pārliecinošas norādes + KP
viedoklis = izslēgšana

PIL 42.panta otrās daļas 5.punktā paredzēta izslēgšana, ja:

Pretendents, ar tādu kompetentas institūcijas lēmumu vai tiesas spriedumu, kas stāties spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, **IR ATZĪTS PAR VAINĪGU VAI ATBILD PAR NAUDAS SODA SAMAKSU** saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumu, kas izpaužas kā horizontālā karteļa vienošanās.

IZNEMOT GADĪJUMU:

kad attiecīgā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, par sadarbību iecietības programmā kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai naudas sodu ir samazinājusi

TERMIŅŠ IZSLĒGŠANAI - 3 gadi no brīža, kad KP lēmums stāties spēkā
(nav apstrīdams)

PIL 42.panta septītā daļa ietver divus izslēgšanas pamatus

A. (1.punkts) Ir pieejama informācija par kompetentās institūcijas konkurences jomā lēmumu, ar kuru kandidāts vai pretendents ir atzīts par vainīgu konkurences tiesību pārkāpumā, kas izpaužas kā horizontālā karteļa vienošanās. *

Šajā gadījumā pasūtītājs izslēgs kandidātu vai pretendentu no dalības saskaņā ar informāciju, kuru **var konstatēt KP tīmekļvietnē sadaļā «LĒMUMI»**, turklāt, šajā gadījumā pasūtītājam **nav jāvērtē vai konkrētais lēmums ir kļuvis neapstrīdams vai nepārsūdzams**, proti, pietiek konstatēt, ka KP lēmums ir stājies spēkā.

***Izņēmums ir gadījums, kad attiecīgā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, par sadarbību iecietības programmas ietvaros kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai naudas sodu samazinājusi. Ir paredzēta izslēgšana no dalības iepirkumos trīs gadu laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas (PIL 42. panta ceturtās daļas 3. punkts).**

PIL 42.panta septītā daļa ietver divus izslēgšanas pamatus

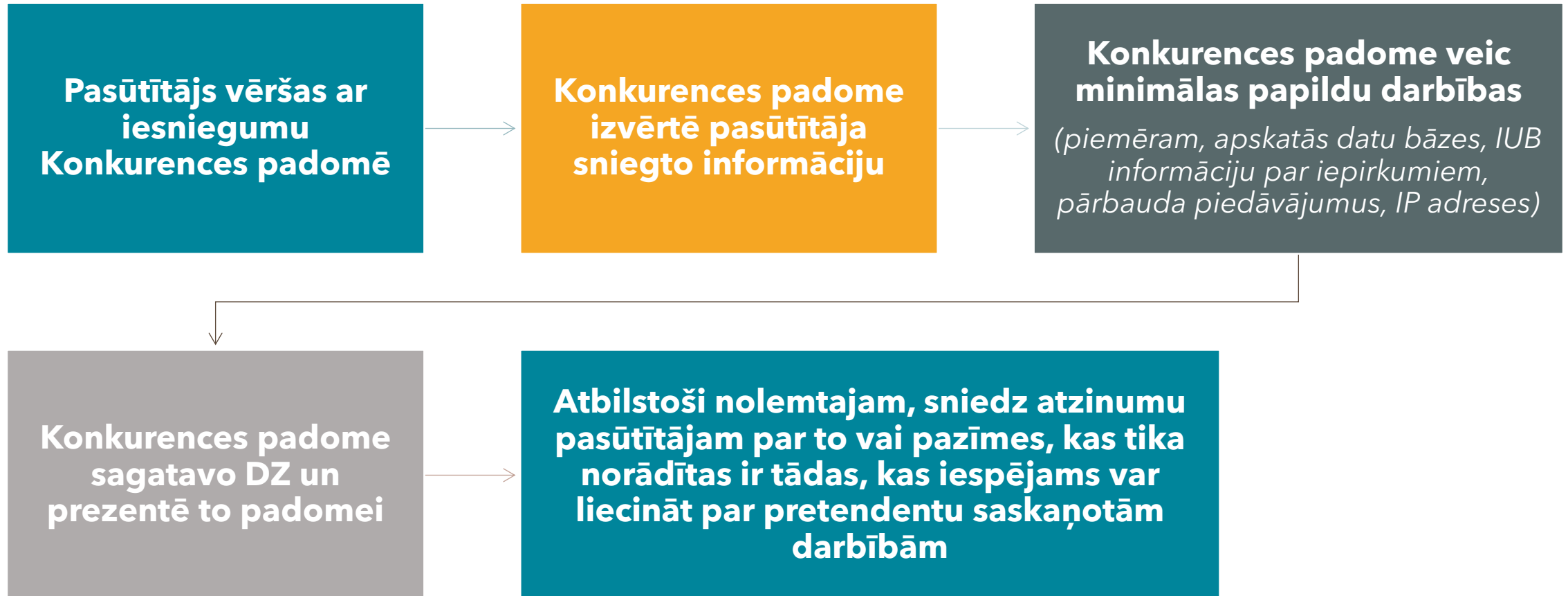

- B. (2.punkts) Ir **konstatētas norādes pieteikumā vai piedāvājumā**, kas var liecināt par tādas vienošanās esību, kas vērsta uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu konkrētajā iepirkumu procedūrā un ir saņemts KP viedoklis, ka pasūtītāja konstatētās var liecināt par attiecīgās vienošanās esību. KP viedokli sniedz 10 darbdienu laikā no attiecīgā pasūtītāja pieprasījuma saņemšanas dienas.

N.B.! Pasūtītājam vēršoties KP ar lūgumu sniegt atzinumi **ir jānorāda uz konkrētām konstatētajām norādēm pieteikumā vai piedāvājumā, turklāt, minētajām norādēm jābūt attiecībā uz konkrēto iepirkuma procedūru.**

KP viedokli jāsaņem neatkarīgi no tā vai kandidāts vai pretendents ir Latvijā vai ārvalstīs reģistrēts tirgus dalībnieks, proti, neatkarīgi no kandidāta vai pretendenta reģistrācijas valsts, par konstatētajiem faktiem konkrētajā iepirkuma procedūrā jāvērsās KP ar lūgumu sniegt viedokli, jo PIL nepardež pasūtītāja tiesības vērsties attiecīgās ārvalsts kompetentā iestādē.

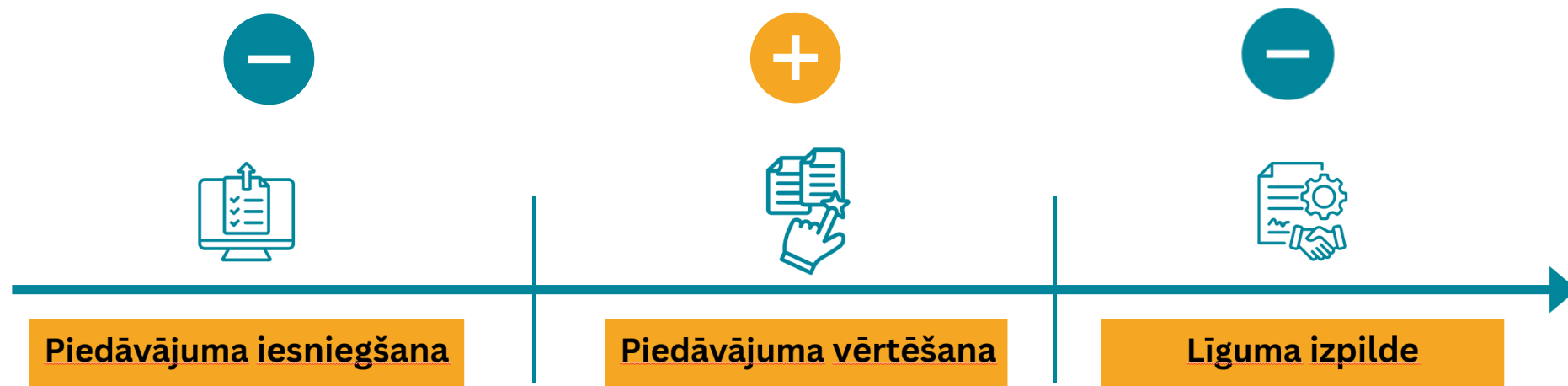
10 DARBA DIENU ATZINUMS

Izslēgšanas (NE)piemērošana

KP viedoklis saskaņā ar PIL 42.panta septītās daļas 2.punktu tiek sniegts pretendenta vai kandidāta iesniegto piedāvājumu izvērtēšanas stadijā, proti, **gadījumos, kad pasūtītājs apsver administratīvā akta par pretendenta izslēgšanu no iepirkuma procedūras izdošanu** iepirkuma pretendentu vai kandidātu izvērtēšanas stadijā;

Izslēgšanas (NE)piemērošana

Lai arī PIL 62.panta trešās daļas 3.punktā noteikts pasūtītāja pienākums līgumizpildē norādītā apakšuzņēmēja nomaiņai (jauna apakšuzņēmēja piesaistes pieļaujamībai) veikt PIL 42.pantā minēto izslēgšanas pamatu pārbaudi attiecībā uz no jauna piesaistītiem apakšuzņēmējiem, **šajā gadījumā pasūtītājam nav tiesības lūgt KP sniegt viedokli saskaņā ar PIL 42.panta septītās daļas 2.punktu, jo tas nav piemērojams līgumizpildes stadijā.**

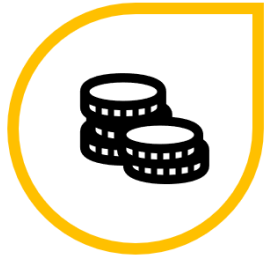

Gadījumā, ja pasūtītājs saskata norādes, kas var liecināt par tādas vienošanās esību, kas vērsta uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu iepirkumā un **vēršās ar lūgumu sniegt viedokli KP pirms pretendentu piedāvājumu atvēršanas vai līgumizpildes stadijā**, KP sniegs vērtējumu par pasūtītāja konstatētajām aizdomām par iespējams aizliegtu vienošanos tirgus dalībnieku starpā, ievērojot lesnieguma likumā noteikto kārtībā un termiņā.

PASŪTĪTĀJA ATBILDĪBA IEPIRKUMU ADMINISTRĒŠANĀ

Atbildība

PIL noteikts valsts un pašvaldību **līdzekļu efektīvas izmantošanas princips**, kas paredz Pasūtītāja pienākumu veikt tirgus priekšizpēti, lai tās rezultātā lietderīgi, likumīgi un pamatoti rīkotos ar finanšu līdzekļiem un mantu atbilstoši Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumam.

Izrietošās Pasūtītāja kompetences:

- Noteikt iepirkuma priekšmetu
- Noteikt iepirkuma priekšmeta kontroltāmi
- Pārzināt iepirkuma priekšmetam atbilstošo tirgu un tā dalībniekus
- Proaktīvi veicināt patiesu konkurenci

leguvumi:

- Izvairīšanās no neskaidras piedāvāto cenu amplitūdas (nepamatoti augsta vai nepamatoti zema piedāvājuma cena)
- Patiesas konkurences spiediena rezultātā veidojusies piedāvājuma cena
- **levērojami mazināts iepirkuma kartelizēšanas risks**

SIGNĀLSARAKSTS

➤ **PIEDĀVĀJUMU IESNIEGŠANA**

- Vairāki pretendenti piedāvājumus iesnieguši vienlaicīgi vai ar nelielu laika nobīdi;
- Piedāvājumu iesniedz pretendents, kura darbības veids ir atšķirīgs no iepirkuma mērķa;
- Pretendenti iesniedz piedāvājumu kopīgi, lai arī katrs individuāli varētu kvalificēties iepirkumiem;
- Pretendentus komunikācijā ar pasūtītāju pārstāv vienas un tās pašas personas u.c.

➤ **PIEDĀVĀJUMU IZVĒRTĒŠANA**

- Vairākiem piedāvājumiem norādīta viena kontaktpersona;
- Vairākos piedāvājumos vienādas pareizrakstības vai gramatikas kļūdas, kļūdas aprēķinos vai citas līdzīgas pazīmes;
- Vairākos piedāvājumos ir identiskas tāmes attiecībā uz noteiktām pozīcijām;
- Būtiska, neizskaidrojama cenas atšķirības starp uzvarētāju un citiem pretendentiem u.c.

SIGNĀLSARAKSTS

➤ **IEPIRKUMA NOSLĒGUMS UN LĪGUMIZPILDE**

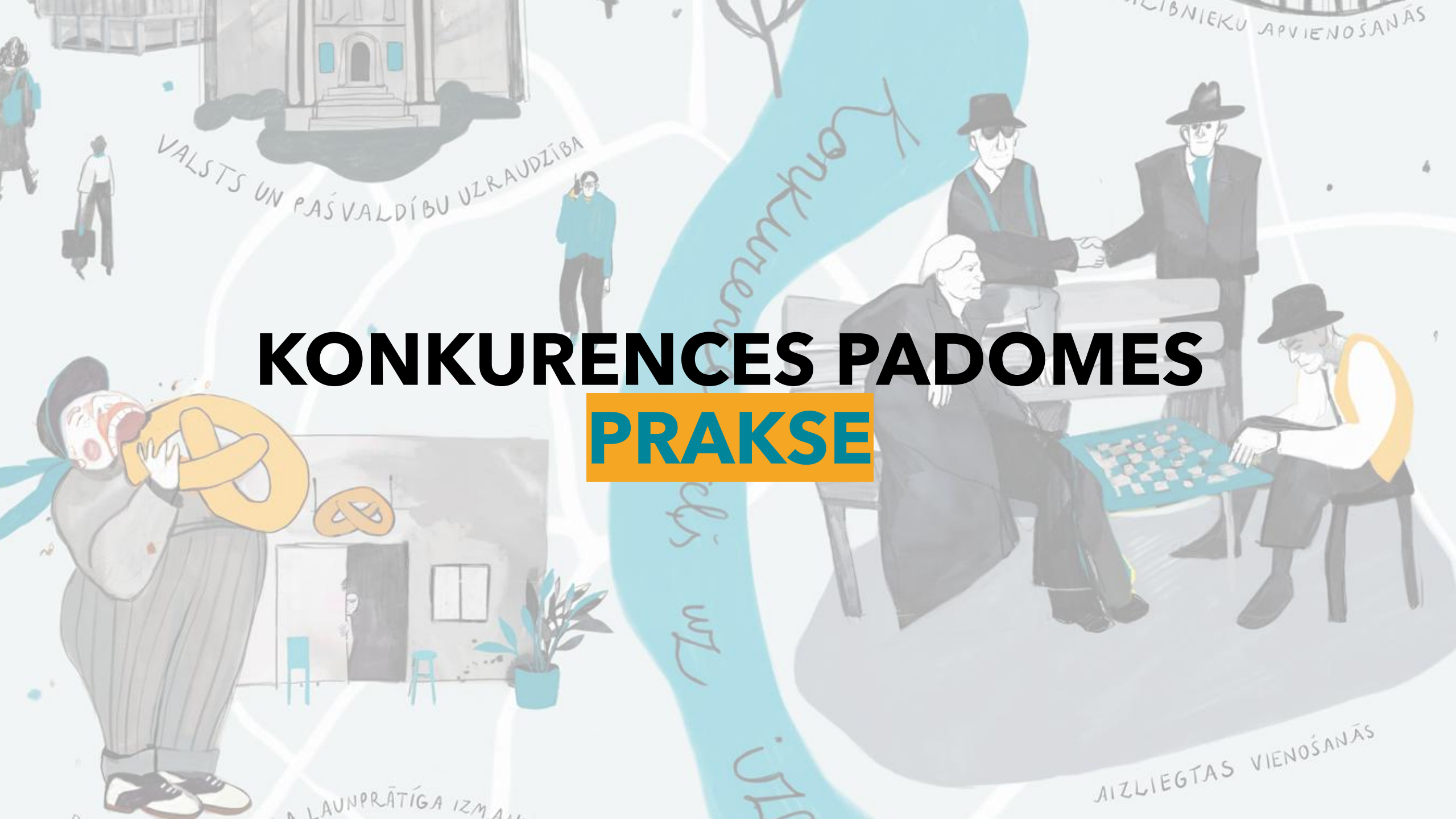
- Pretendenti bez objektīva pamatojuma atsauc piedāvājumu;
- Uzvarētājs atsakās no līguma slēgšanas ar pasūtītāju, bet vēlāk darbus veic kā apakšuzņēmējs (līgumiski vai faktiski);
- Konkrēti pretendenti vienmēr iesniedz piedāvājumu, bet iepirkumos nekad neuzvar.

➤ **ILGTERMIŅA UZVEDĪBAS IZVĒRTĒJUMS**

- Viens un tas pats pretendents bieži iesniedz viszemāko cenu;
- Vienu un to pašu uzvarētāju rotācija;
- Neatkarīgi no konkurences ilgstoši uzvar viens piegādātājs;
- Salīdzinājumā ar iepriekšējiem tāda paša veida iepirkumiem pieteicies nesamērīgi mazs pretendentu skaits.

<https://www.kp.gov.lv/lv/media/10899/download?attachment>

KONKURENCES PADOMES PRAKSE

PIEMĒRS

NODROŠINĀJUMA VALSTS AĢENTŪRA

SANEMTS IESNIEGUMS: 15.04.2024.

ATZINUMS SNIEGTS: 29.04.2024.

SITUĀCIJAS APRAKSTS:

Konstatēts, ka **X** iesniedzis lētāko piedāvājumu un **Y** iesniedzis otru lētāko piedāvājumu iepirkumā "Aizsardzības ekipējums un aprīkojums pūļa kontroles dienesta vajadzībām", ID. Nr. leM NVA 2023/141.

Turklāt **X** un **Y** savā pieredzē balstās uz vienu un to pašu ražotāju "CHILTERN GLOBAL LIMITED", kā arī iesnieguši identiskus, pieredzi apliecinošus, dokumentus.

KONSTATĒTS:

Izpētē netika konstatēts pazīmju kopums, kas nepastāvēt citam loģiskam izskaidrojumam, liecinātu par pārkāpuma esamību.

Abi pretendenti, visticamāk, katrs individuāli izveidojuši sadarbību ar policijas, militārā un aizsardzības ekipējuma ražotāju, tāpēc arī norādījuši vienus un tos pašus ražotāja darījumus un to apliecinošos rēķinus nolikumu prasību izpildei.

Tirgus dalībnieki iepirkumos ir tiesīgi atsaukties un izmantot vienu ražotāju piedāvāto preci.

PIEMĒRS

RĒZEKNES SLIMNĪCA

SANEMTS IESNIEGUMS: 02.05.2024.

ATZINUMS SNIEGTS: 16.05.2024.

SITUĀCIJAS APRAKSTS:

Konstatēts, ka **X** un **Y**, nodrošinot nolikuma prasību izpildi iepirkumā "Seguma atjaunošana pie saimniecības ēkas", ID. Nr. RS 2024/5, piesaistījuši vienu un to pašu būvspeciālistu **IVO***, kurš saskaņā ar BIS publiskoto informāciju, vienlaicīgi ir nodarbināts abos pretendentos.

Pasūtītājs norāda, ka būvspeciālists **IVO***, norādīts kā abu pretendentu iesniegto darbu izpildes kalendāro grafiku un finanšu piedāvājumu sagatavotājs.

KONSTATĒTS:

Izpētē netika konstatēts pazīmju kopums, kas nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, liecinātu par pārkāpuma esamību.

KP aicināja pasūtītāju noskaidrot papildus apstākļus:

- 1) noskaidrot par formātu, kādā veidā speciālists tika piesaistīts;
- 2) kā tika nodrošināta neatkarīga piedāvājumu izstrāde.

Viena speciālista piesaiste diviem pretendentiem nav vērtējama kā aizliegta darbība KL izpratnē, ja vien netiek konstatēta, piemēram, neatļauta sensitīvas informācijas apmaiņa vai darbības, kas liecina, piemēram, par saskaņotām darbībām iepirkuma ietvaros.

· *Personas identitāte mainīta

PIEMĒRS

ĶEKAVAS NOVADA PAŠVALDĪBA

SANĒMTS IESNIEGUMS: 20.05.2024.

ATZINUMS SNIEGTS: 31.05.2024.

SITUĀCIJAS APRAKSTS:

Konstatēts, ka pretendenti **X** un **Y** ir iesnieguši vienādus dokumentus iepirkumā "Automašīnu noma (operatīvais līzings) Ķekavas novada pašvaldības vajadzībām"

KONSTATĒTS:

Lai arī abi pretendenti iesnieguši identiskus konkrētus dokumentus, tas ir loģiski skaidrojams ar **X** un **Y** līgumiskajām attiecībām, kuru saturu atklāj **X** EIS iesniegtais apliecinājums no **Y**.

Proti, **Y (oficiālais dīleris)** nodevis **X** tiesības pārdot piedāvātos transporta līdzekļus un uzņemties garantijas saistības, kā arī nodrošināt tehniskās apkopes un remontu garantijas laikā, lai piedalītos iepirkumos saistītos ar transportlīdzekļa pilnu servisa nomu un operatīvā līzinga nomu.

PIEMĒRS

A/S SADALES TĪKLS

SAŅEMTS IESNIEGUMS: 28.03.2024.

ATZINUMS SNIEGTS: 12.04.2024.

SITUĀCIJAS APRAKSTS:

Pretendenti **X** un **Y** iesnieguši piedāvājumus iepirkuma *0.4-20kV elektropārvades līniju trašu tīrīšana AS "Sadales tīkls" Daugavpils un Ventspils iecirkņos*, identifikācijas Nr. ST 2023/31 daļā Nr. 1 un daļā Nr. 3 (iepirkuma priekšmets sadalīts četrās daļās).

X un **Y** piedāvājumus parakstījusi un kā atbildīgā kontaktpersona norādīta viena un tā pati persona.

Pretendentu amatpersona, dalībnieks un patiesā labu guvējs ir ar vienādiem uzvārdiem.

X prokūriste un **Y** amatpersona ir saistītā persona abās komercsabiedrībās, kā arī abiem pretendentiem ir viena juridiskā adrese.

KONSTATĒTS:

X un **Y** nav uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku, jo netiek konstatēta izšķiroša ietekme vienam tirgus dalībniekam pār otru, taču tie ir uzskatāmi par saistītiem uzņēmumiem.

Viena persona ir parakstījusi un iesniegusi **X** un **Y** iepirkumā iesniegtos piedāvājumus EIS. Tā pati persona ir parakstījusi **X** un **Y** iepirkumā iesniegtajos piedāvājumos ietvertos dokumentus.

Abi piedāvājumi EIS ir iesniegti no vienas un tās pašas IP adrese.

Pastāv arī citas sakritības, piemēram, vienāds dokumentu formatējums (vienāds un neraksturīgs burtu formatējums).

KP secināja, ka iesniegtie piedāvājumi nav sagatavoti un iesniegti neatkarīgi.

Konkurences padome

Anna Barone-Liepina
anna.barone-liepina@kp.gov.lv